Energetske zajednice u Hrvatskoj – pregled stanja

dr.sc. Slavica Robić, MSc, dipl.ing.el.

REGEA

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 Research and innovation program under grant agreement No 101033722

Disclaimer: The views expressed in this presentation are the sole responsibility of the author and do not reflect the views of the funding body, the European Commission.

O projektu SHAREs

- **Program Obzor 2020**
- 01/09/2021 – 31/08/2024
- **10 partnera 6 zemalja**
  - Preko 20 pilota:
    - JLS/grupe ljudi/lokalnih dionika koji uspostavljaju/šire EZ za vrijeme trajanja i uz podršku SHAREs-a
    - Daju prijedloge za razvoj Gatewaya (nacionalni OSS)
    - Sudjeluju u shemi mentoriranja
- Studijsko putovanje – razmjena iskustva
- Djeluju kao multiplieri

EU okvir

Eneretske zajednice građana

Sudjelovanje građana

Dijeljenje energije…

Zajednice obnovljive energije

Kroz paket direktiva “Čista energija za sve Europljane” EU je uvela koncept energetskih zajednica u legislativu

- Energetske zajednice građana (EZG, engl. *citizen energy communities*), i
- Zajednice obnovljivih izvora energije (ZOIE, engl. *renewable energy communities*)
    - +Potrošači koji djeluju zajednički (razina zgrade)

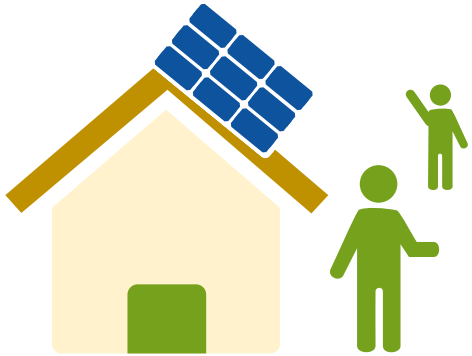

Strategija EU-a za solarnu energiju (SWD(2022) 148 final), predviđa da će zemlje članice EU surađivati na:

Uspostavi **barem jedne EZ utemeljene na OIE** u svakoj JLS s **više od 10.000 stanovnika do 2025. godine**;

Osiguravanju da energetski siromašni i ranjivi potrošači imaju pristup sunčevoj energiji, npr. putem izgradnje integriranih fotonaponskih sustava na zgradama koje se koriste u socijalnom smještaju, energetskih zajednica ili financiranja potpore za pojedinačne fotonaponske elektrane;

HR zakonodavni okvir (ključni akti)

- Zakon o tržištu električne energije (NN 111/2021, 83/2023)
- Zakon o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji (NN 138/21, 83/2023)
- Pravilnik o općim uvjetima za korištenje mreže i opskrbu električnom energijom (NN 100/2022)
- Pravilnik o dozvolama za obavljanje energetskih djelatnosti i vođenju registra izdanih i oduzetih dozvola za obavljanje energetskih djelatnosti (NN 44/2022)

Zakon o tržištu električne energije (NN 111/21, 83/23)

- EZG = pravna osoba (isključivo neprofitna) upisana u registar EZ kod HERAe
  - pod kontrolom članova ili vlasnika udjela (1 član =1 glas)
    - **JLS, fizičke osobe, mikro i mala poduzeća**
  - primarna svrha pružanje okolišne, gospodarske ili socijalne koristi, a ne stvaranje financijske dobiti
- **može** sudjelovati u proizvodnji, opskrbi, potrošnji, agregiranju, skladištenju energije, uslugama EnU ili uslugama punjenja za električna vozila ili pružati druge energetske usluge svojim članovima ili vlasnicima udjela
- organiziranje EZG = elektroenergetska djelatnost
  - potrebna dozvola za obavljanje (HERA)
    - tehnička, stručna i financijska sposobnost
      - 1 stalno zaposlena osoba na puno radno vrijeme!

Zakon o tržištu električne energije (NN 111/21, 83/23)

- Svaki krajnji kupac ili **skupina krajnjih kupaca koji zajednički nastupaju** mogu sudjelovati na svim tržištima električne energije kao aktivni kupci u skladu s pravilima kojima se uređuju pojedina tržišta električne energije
- Skupinu krajnjih kupaca koji zajednički čine OMM krajnjih kupaca u istoj zgradi s više stanova i/ili poslovnih prostora na čiju instalaciju je priključeno proizvodno postrojenje ili postrojenje za skladištenje energije preko OMM pojedinog krajnjeg kupca, OMM zajedničke potrošnje ili preko posebnog OMM za proizvodno postrojenje ili postrojenje za skladištenje energije
- Skupina krajnjih kupaca koji zajednički nastupaju dužna je HEP ODSu ili HOPSu dostaviti popis OMM-a proizvodnih postrojenja, postrojenja za skladištenje energije krajnjih kupaca koja su uključena u dijeljenje el.en. te ključ prema kojem se el.en. predana u mrežu na OMM skupine krajnjih kupaca koji zajednički nastupaju dijeli po OMM koja su uključena u dijeljenje električne energije

Zakon o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji (NN 138/21, 83/2023)

Potrošači vlastite obnovljive energije koji djeluju zajednički

- skupina koja se sastoji od **barem dva potrošača vlastite obnovljive energije** koji djeluju zajednički i koji **su smješteni u istoj zgradi ili stambenom kompleks**u,
- pod uvjetom da se **priključuju na niskonaponski vod zajedničke SN distribucijske trafostanice**

- novi (prijedlog) Zakon o upravljanju i održavanju zgrada (2024): osnivanje zajednice suvlasnika koja dobiva **pravnu osobnost** i OIB*
  - ukida se donošenje odluka sa 100%-tnom većinom suvlasnika jer se u praksi pokazalo da to nije moguće ostvariti (prijedlog je 80% netto korisne površine)*
    - ZOIE propisuje natpolovičnu većinu (čl.51., st.21.)
  - Ciljani učinak: olakšavaju se postupci energetske obnove zgrada i postav solarnih elektrana?!*

*Izvor: https://mpgi.gov.hr/UserDocsImages/Stanovanje/Upravljanje_odrzavanje_zgrada.pdf

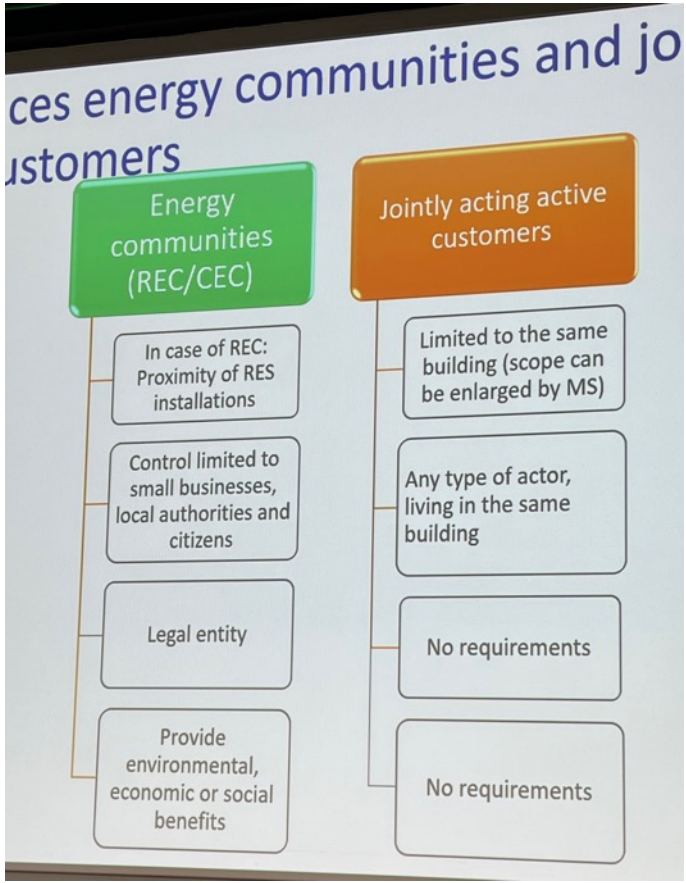

Izvor slike: Prezentacija EK, *Contractors meeting on energy commuities*, Bruxelles, 13.-14. ožujka, Achille HANNOSET & Vera KISSLER, Policy Officers (DG ENER)

Zakon o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji (NN 138/21, 83/2023)

- **zajednice obnovljive energije** su pravne osobe:
  - koje su, **utemeljene na otvorenom i dobrovoljnom sudjelovanju**, neovisne i pod stvarnim nadzorom dioničara ili članova **smještenih u blizini projekata energije iz obnovljivih izvora** kojih je ta pravna osoba vlasnik ili ih ona razvija,
  - čiji su dioničari ili članovi **fizičke osobe, mala i srednja poduzeća ili JLRS**,
  - čija je prvotna svrha pružiti okolišnu, gospodarsku ili socijalnu korist zajednice za svoje dioničare ili članove ili za lokalna područja na kojima djeluje, a ne financijska dobit
- **ZOIE imaju pravo**
  - **proizvoditi, trošiti, skladištiti i prodavati** obnovljivu energiju, među ostalim putem ugovora o kupnji obnovljive energije
  - **dijeliti, unutar zajednice obnovljive energije, obnovljivu energiju** koja je proizvedena u proizvodnim jedinicama u vlasništvu te zajednice obnovljive energije
  - **pristupiti svim prikladnim tržištima energije** izravno ili putem agregacije na nediskriminairajući način
- **Energetska djelatnost** u smislu ovoga Zakona je zajednica obnovljive energije (**nije definirano u Pravilniku!)**

EU okvir - reforma

- potrošači će **moći ostvariti pravo na izravnu razmjenu energije iz obnovljivih izvora** – ne treba kroz EZ
- uvodi se omogućivanje više brojila za jednu priključnu točku čime se želi osigurati mogućnost da kupci imaju više od jednog opskrbljivača

„Članak 15.a Pravo na dijeljenje energije

- 1. **Sva kućanstva, mala i srednja poduzeća te javna tijela** imaju pravo sudjelovati u dijeljenju energije kao aktivni kupci.
- …
- **imaju pristup predlošcima ugovora** s poštenim i transparentnim uvjetima za sporazume o uzajamnom trgovanju među kućanstvima **te za ugovore** o zakupu i najmu postrojenja za skladištenje i proizvodnju energije iz obnovljivih izvora ili ulaganju u njih za potrebe dijeljenja energije;
- Poduzimanje mjera **kako bi energetski siromašnim i ranjivim kućanstvima osigurale pristup programima dijeljenja energije**

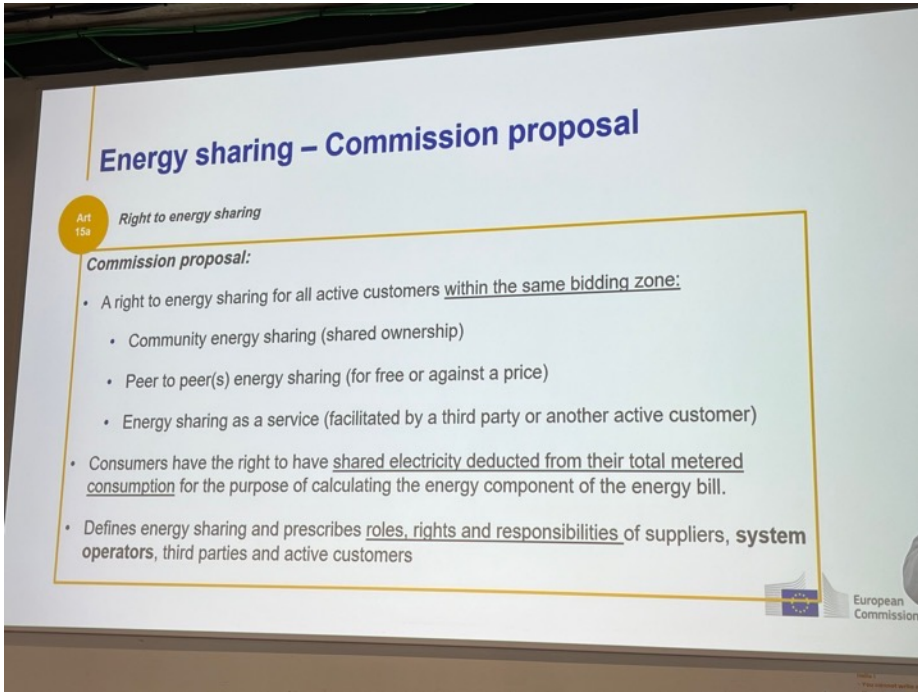

Izvor slike: Prezentacija EK, *Contractors meeting on energy commuities*, Bruxelles, 13.-14. ožujka, Achille HANNOSET & Vera KISSLER, Policy Officers (DG ENER)

Pilot Zabok: Energetska zajednica Špičkovina

- **Postojeća udruga DVD Špičkovina**
  - Nova sekcija, osnivanje EZG
  - Sufinanciranje Grada Zaboka
- Elektrana: maksimalni potencijal 60 kWp
- 18 članova/ vlasnika udjela: DVD, građani i 1 mikropoduzetnik
- Proces preko godine dana, više od 18 ”papira i potvrda” – financijski i vremenski zahtjevno
- Zahtjev predan u prosincu 2023., **14. ožujka 2024. izdan zaključak kojim se (između ostalog) potražuje dokaz 1 zaposlene osobe na puno radno vrijeme u DVD-u**

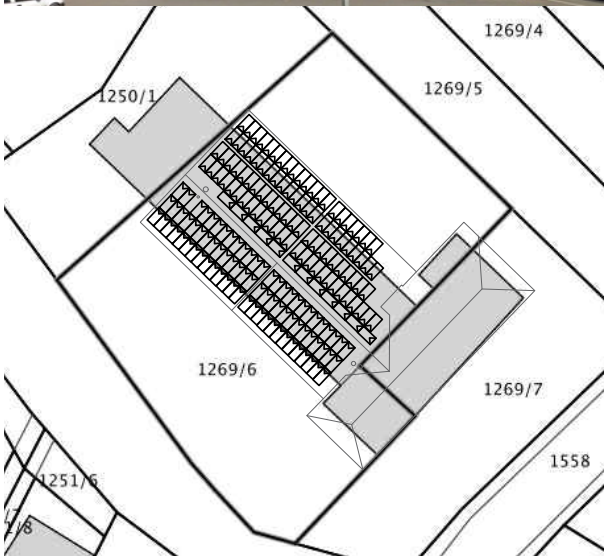

Pilot Karlovac – suvlasnička zajednica

- Sufinanciranje Grada, javni poziv
  - Pilot projekt postavljanja sunčane elektrane za proizvodnju električne energije za vlastitu potrošnju u višestambenoj zgradi
  - Elektrana 13kWp
  - Spajanje na OMM zajedničke potrošnje
  - Dijeljenje na 4 jednaka dijela (25%)

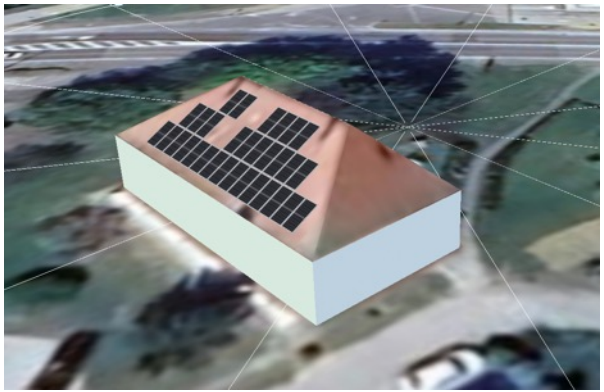

- Za sve lokacije REGEA kroz EU projekte SHAREs i PVMax:
- Osigurava cjelokupni know-how od informiranja predstavnika JLS, građana, do rješavanja administrativnih koraka prema institucijama i interno (ugovori, zahtjevi itd.)
  - pruža uslugu izrada idejnog rješenja, ključa dijeljenja, zahtjeva za EES
- **Financijski i vremenski zahtjevno, potrebno osiguravanje nacionalne podrške za ostale inicijative OSS** (predlošci ugovora, hodogrami, pojednostavljenje procedure sukladno uputama EK)

Nacionalni OSS - *The Gateway*

GATEWAY

… pošaljite nam svoje primjere iskustva i ostalo što smatrate relevantnim za EZ u Hrvatskoj!

- Prilagođen zemljama AT, BG, DE, HR, HU, GE
- + EU
- Po mogućnosti trajno dostupan na dobro uspostavljenim nacionalnim web stranicama
- Dostupan na SHAREs internetskim stranicama
- Blueprint prilagodljiv za bilo koju zemlju: https://sharerenewables.eu/

- **Hrvatski OSS za energetske zajednice:** www.energetske-zajednice.hr

Implementacijski alat

...pruža tehničke, pravne, logističke, financijske, regulatorne informacije, alate i materijale za uspostavljanje energetske zajednice.

Komunikacijska kampanja

...podržava lokalne heroje kroz prilagođene komunikacijske strategije, materijale i opcije promotivnih aktivnosti za njihov specifični slučaj i ciljne skupine.

Forum energetskih zajednica u Hrvatskoj

Misija Foruma

Omogućiti građanima izravno vlasništvo i pravo odlučivanja o proizvodnji vlastite energije.

Aktivno sudjelovanje na energetskom tržištu kroz energetske zajednice, a time i realizaciju novih postrojenja obnovljivih izvora energije ukupne snage od barem 1 GW do 2030. godine.

Forum u brojkama

760 kW

Spremih solarnih projekata

16

Aktivnih organizacija u Forumu

110

Osoba i pravnih subjekata želi podijeliti energiju

>20

Razvojnih projekata na temu energetskih zajednica

Co-funded by the European Union

Članovi foruma

Co-funded by
the European Union

Pridruži se Forumu energetskih zajednica u Hrvatskoj

E-mail:
goran.cacic@zez.coop
josip.beber@zez.coop

Tel:
091 57 32 8321
099 63 59 320

Co-funded by the European Union

Hvala na pozornosti!

Kontakt: dr.sc. Slavica Robić

E: srobic@regea.org

w: www.regea.org

M: 0915149162

SHAREs

empowering communities

This project receives funding from the European Union's Horizon2020 research and innovation program under grant agreement No. 101033722. Neither the European Commission nor any person acting on behalf of the Commission is responsible for the use which might be made of the following information. The views expressed in this publication are the sole responsibility of the author and do not necessarily reflect the views of the European Commission.